

دیدگاه دستیاران قلب و عروق درباره برنامه‌های درسی آشکار و پنهان: کدامیک برای عملکرد اخلاقی آنان اثرگذارتر است؟

شیوا خالق پرست^۱، امیرعلی سهیلی^{۲*}، سعیده مظلوم زاده^۳

چکیده

زمینه پژوهش: درک اثرات برنامه‌های درسی آشکار و پنهان برای بهبود آموزش اخلاقی و اطمینان از این که کاردیولوژیست‌های آتی بتوانند با تمامیت در مواجهه با مسائل اخلاقی پیچیده حرفه خود گام بردارند، حیاتی است. این مطالعه به دیدگاه دستیاران قلب و عروق درباره تأثیرات مختلف برنامه‌های درسی آشکار و پنهان بر عملکرد اخلاقی آنان در یک مؤسسه آموزشی پزشکی می‌پردازد.

روش‌ها: در این مطالعه مقطعی - (cross-sectional) از فرم آنلاین ساخته شده توسط پژوهشگر برای ارزیابی تأثیرات اخلاقی هر دو برنامه از منظر دستیاران قلب و عروق استفاده شد. فرم شامل شش مؤلفه کلیدی اخلاق حرفه‌ای بود: کرامت انسانی، احترام به حقوق بیماران، مهربانی، کسب اعتماد بیمار، ارتباط با همکاران تیم بهداشتی و مدیریت خطاهای پزشکی. در این مطالعه مجموعاً ۵۵ رزیدنت و فلوشیپ قلب و عروق شرکت کردند که دست کم شش ماه از دوره دستیاری شان را در مؤسسه پژوهشی و درمانی قلب و عروق رجایی گذرانده بودند. اعتبار محتوایی فرم با مقادیر CVR و CVI به ترتیب برابر با ۰/۸۱ و ۰/۸۷ تأیید شد و اعتبارسنجی با روش «آزمون دوباره» با ضریب همبستگی ۰/۸۳ انجام شد.

یافته‌ها: تحلیل‌های آماری داده‌ها نشان داد که برنامه درسی پنهان به طور معناداری بر مؤلفه‌های مختلف عملکرد اخلاقی تأثیر می‌گذارد. برای نمونه، تأثیر برنامه درسی پنهان بر کرامت انسانی میانه نمره‌ها را ۶۶/۶۶ با دامنه میان چارکی ۱۰۰-۴۱/۶۶ بود. در مقابل، میانه برنامه آشکار ۵۰ با دامنه میان چارکی ۸۳/۳۳-۲۵ بود که تفاوت آماری معناداری را نشان می‌دهد ($p < 0.001$). روندهای مشابهی در مقادیر معناداری آماری مؤلفه‌هایی مانند احترام به حقوق بیماران ($p\text{-values}=0.004$)، مهربانی ($p\text{-values}=0.01$)، کسب اعتماد بیمار ($p\text{-values}=0.03$)، ارتباط با همکاران ($p\text{-values}=0.002$) و مدیریت خطاهای پزشکی ($p\text{-values}=0.009$) مشاهده شد و برنامه درسی پنهان همواره نمره‌های بالاتری داشت.

نتیجه‌گیری: یافته‌ها نقش حیاتی برنامه درسی پنهان در شکل‌دهی به عملکرد اخلاقی رزیدنت‌های قلب و عروق را تأکید می‌کند. تأثیر معنادار مشاهده شده نشان می‌دهد که ادغام جنبه‌های مثبت برنامه پنهان در آموزش اخلاقی رسمی می‌تواند آموزش اخلاقی را به طور قابل توجهی بهبود بخشد. با پذیرش و بهره‌برداری از این درس‌های غیررسمی، آموزش‌دهندگان پزشکی می‌توانند کارکنان حوزه بهداشت و درمان با کفایت و اخلاقی‌تر و با آمادگی حرفه‌ای بیشتری تربیت کنند.

کلیدواژه‌ها: برنامه درسی آشکار، برنامه درسی پنهان، عملکرد اخلاقی

^۱ دانشیار، مرکز تحقیقات پرستاری قلب و عروق، انیستیتو قلب و عروق شهید رجایی، تهران، ایران. پست الکترونیک: sh_khaleghparast@yahoo.com

^۲ نویسنده مسئول: پزشک، مرکز تحقیقات پرستاری قلب و عروق، انیستیتو قلب و عروق شهید رجایی، تهران، ایران. پست الکترونیک: amiralisoeili1375@gmail.com

^۳ استاد، مرکز تحقیقات پرستاری قلب و عروق، انیستیتو قلب و عروق شهید رجایی، تهران، ایران. پست الکترونیک: saeidehmazloomzadeh@gmail.com

Cardiology assistants' viewpoint about explicit or hidden curriculum: which is more effective on their ethical performance?

Shiva Khaleghparast¹, Amirali Soheili^{2*}, Saeideh Mazloomzadeh³

Abstract

Background: Understanding the influences of explicit and hidden curriculum is crucial for enhancing ethical training and ensuring that future cardiologists can navigate the complex moral landscapes of their profession with integrity. This study examines the Cardiology assistants' viewpoint regarding the different effects of explicit and hidden curricula on their ethical performance in a medical institute.

Methods: A cross-sectional design was employed, utilizing a researcher-constructed online form to evaluate the ethical influences of both curricula from the viewpoint of Cardiology assistants. The form covered six key components of professional ethics: human dignity, respecting patient rights, kindness, gaining patient trust, communication with health team colleagues, and management of medical errors. A total of 55 cardiology residents and fellowships, who had completed at least six months of their assistantship at the Rajaie Cardiovascular Medical and Research Institute, participated in the study. Content validity of the form was confirmed with CVR and CVI values of 0.81 and 0.87 respectively, while reliability was established through a test-retest method with a correlation coefficient of 0.83.

Results: Statistical analysis revealed that the hidden curriculum significantly influenced various components of ethical performance. For example, the hidden curriculum's impact on human dignity yielded a median score of 66.66 (interquartile range [IQR]: 41.66-100), compared to the explicit curriculum's median score of 50 (IQR: 25-83.33), demonstrating a statistically significant difference ($p < 0.001$). Similar trends were observed in components such as respecting patient rights, kindness, gaining patient trust, communication with colleagues, and management of medical errors, with the hidden curriculum consistently showing higher median scores and statistical significance (p -values: 0.004, 0.01, 0.03, 0.002, and 0.009 respectively).

Conclusion: The findings underscore the critical role of the hidden curriculum in shaping the ethical performance of cardiology residents. The significant impact observed suggests that integrating the positive aspects of the hidden curriculum into formal ethics education could substantially enhance ethical training. By acknowledging and leveraging these informal lessons, medical educators can foster a more ethically competent and professionally prepared healthcare workers.

Keywords: explicit curriculum, hidden curriculum, ethical performance

¹ Associate Professor. Cardiovascular Nursing Research Center, Rajaie Cardiovascular Institute, Tehran, Iran.

^{2*} **Corresponding Author:** MD, Cardiovascular Nursing Research Center, Rajaie Cardiovascular Institute, Tehran, Iran.

³ Professor. Cardiovascular Nursing Research Center, Rajaie Cardiovascular Institute, Tehran, Iran.